ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

„ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН“ КАРВОНИ

Дастлабки етиштирилган маҳсулотни «қизил карвон» қилиб давлатга топшириш бу колхоз учун одат тусига кириб қолган.

Яқинда «Қизил Ўзбекистон» колхозининг азамат чорвадорлари янги йилнинг дастлабки маҳсулотини ана шу анъанага кўра қизил карвон қилиб, давлат тайёрлов пунктига жўнатишди.

Колхоз областимиздаги энг йирик хўжаликлардан бири ҳисобланади. Хўжалик меҳнаткашлари Тошкент шаҳри аҳолисини кўплаб мева, сабзавот ва чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлаяптилар.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида ҳам улар гўштга топшириш учун 200 бош қорамолни бўрдоқига қўйишди.

Бўрдоқига қўйилган ҳар бир бош қорамолга бир кеча-кундузда ўртача бир килограммдан кунжара, 20 килограммга яқин силос, 15—20 килограммдан хашаки лавлаги, 8 килограммдан беда ва 10 килограммга яқин барда берилди. Бундай рационда озуқа бериш ўз натижасини кўрсатди. Бўрдоқига қўйилган қорамоллар бир кеча-кундузда 500—550 граммгача семирди.

— Бундан ташқари, — дейди чорвачилик фермасининг мудири ўртоқ Саримсоқ Рустамов, — молларни семиртиришда вақти-вақти билан уларни очиқ ҳавога олиб чиқиб турамиз. Бу уларнинг еган озуқалари яхши ҳазм бўлишида ва соғлом ўсишида катта роль ўйнайди.

Миришкорлик билан қилинган меҳнат ўз натижасини кўрсатди. Мана, дастлабки муваффақият қўлга киритилди. Давлатга топширилган 200 бош қорамолдан колхоз кассасига салкам юз минг сўм даромад келиб тушди. Биринчи қизил карвон билан 640 центнер гўшт жўнатилди. Гўштга топширилган ҳар бир қорамолнинг ўртача тирик вазни 320—325 килограммдангa тўғри келди.

— Биз, — дейди колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Абдулла Соатов, — йил бўйи аҳолини гўшт, сут билан таъминлашга катта эътибор берамиз. Дастлабки топширилган гўшт йиллик планнинг 61 процентга яқинини ташкил этди. Қолган гўштни энди йилнинг иккинчи ярмида топширамиз. Бунинг учун навбатдаги қорамолларни бўрдоқига қўйдик.

Бу ютуқларни қўлга киритишда чорвадорлардан Камол Усмонов, Ориф Абдуназаров, Исмат Исмоилов ҳамда Аҳмад Расулов каби молбоқарлар жонбозлик кўрсатдилар.

Хўжалик чорвадорлари ҳозир қишловни ҳамуналли ўтказишяпти. Ем-хашак тайёрлаш бригадасининг аъзолари бу йилги чорва қишлови учун 3200 тонна ўрнига 4200 тонна дағал-хашак, 7400 ўрнига 8000 тонна маккажўхори силоси тайёрладилар.

Тайёрланган озуқалар ҳар бир бош қорамолни қишдан тўқ ва семиз олиб чиқиш учун бемалол етади.

А. МИРЗААҲМЕДОВ.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 8 (3999).

11 ЯНВАРЬ ШАНБА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ПЛАНЕТАЛАРАРО ЯНГИ „ВЕНЕРА-6“ АВТОМАТ СТАНЦИЯСИ ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

Венера планетасини тағин ҳам тўлиқ ўрганиш ва унинг тўғрисида катта ҳажмдаги илмий маълумотлар олиш мақсадида Совет Иттифоқида 1969 йил 10 январь куни Москва вақти билан соат 8 дан 52 минут ўтганда планеталараро «Венера-6» автомат станция учирилди.

«Венера-6» станцияси 1969 йил 5 январда учирилган «Венера-5» станцияси билан биргаликда илмий тадқиқотлар ўтказади. «Венера-6» автомат станцияси «Венера-5» станцияси каби планетанинг тунги томони атмосферасига оҳиста қўниши лозим. Планеталараро иккита станциянинг биргаликдаги парвози планетанинг турли районларидаги атмосфера параметрларини аниқлаш имконини беради.

«Венера-6» станцияси Венера планетасига 1969 йил май ойининг ўрталарида етиб боради.

Планеталараро автомат станциянинг вазни учирувчи ракетанинг сўнгги босқичидан ташқари — 1130 килограмм. Планеталараро «Венера-6» автомат станциясининг ичида Владимир Ильич Ленин барельефи ва СССР давлат гербининг тасвири туширилган Совет Иттифоқи байроқчалари бор.

«Венера-6» автомат станциясини парвозининг гелиоцентрик траекториясига чиқариш схемаси «Венера-5» станциясини ана шу траекторияга чиқариш схемасига ўхшашдир.

Планеталараро «Венера-6» станцияси парвозининг ҳисоблаб қўйилган траекториясига чиқди. Станция билан 922,763 мегагерц частотада радио алоқаси ўрнатилиб, илмий маълумотлар қабул қилиб олинмоқда. Станциянинг планетага аниқ парвоз қилиб боришини таъминламоқ учун станция парвози траекториясини тўғрилаб қўйиш кўзда тутилмоқда.

1969 йил 10 январь соат 14 да «Венера-6» станцияси Ердан 65,6 минг километр масофада Ер сатҳининг координатлари Шарқий узунликнинг 98 градус 47 минути ва Шимолий кенгликнинг 17 градус 41 минути билан ўлчанувчи нуқтаси тепасида учиб борар эди.

Шу пайт «Венера-5» станцияси Ердан бир миллион уч юз тўқсон бир минг километр масофада учиб бораётган эди.

Телеметрия маълумотларига кўра, «Венера-5» ва «Венера-6» станциялари ичидаги аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Планеталараро автомат станцияларнинг парвози йироқ космик алоқа марказидан бошқарилиб турибди.

Олинаётган маълумотлар координациялаш ҳисоблаш марказида ишлаб чиқилмоқда.

КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ— МУҲИМ ВАЗИФА

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети 1969 йилда қишлоқ хўжалиги кадрларини ўқитишни ташкил этиш юзасидан қарор қабул қилдилар.

Қарорда таъкидланадики, республика партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органлари 1968 йилда оммавий касбдаги қишлоқ хўжалиги кадрларини кенг кўламда ўқитиш бўйича бирмунча ишларни амалга оширдилар.

Колхоз-совхозларда, область ва район қишлоқ хўжалиги бошқармаларида, «Узсельхозтехника» бирлашмалари ва қишлоқ хўжалиги илмий-тадқиқот муассасаларида ташкил этилган илғор тажриба мактаблари ҳамда курс ва семинарларда 130,7 мингдан ортиқ колхозчи, совхоз ишчиси, қишлоқ хўжалигининг раҳбар ходимлари ва мутахассислари малака оширдилар.

Шу жумладан, совхозлар ва «Узсельхозтехника» район бирлашмалари қошида ташкил этилган курслар ҳамда қишлоқ профессионал-техника билим юртларида қарийб 29 минг тракторчи, комбайнчи, механик-ҳайдовчи ва бошқа механизатор кадрлар тайёрланди. 11,4 минг механизатор эса қайта ўқитилди. Бундан ташқари, жамоатчилик асосларида 150 мингдан ортиқ колхозчи, совхоз ходими ва мутахассисларга химиялаштириш асослари ва конкрет экономика ўргатилди.

Шу билан бир қаторда оммавий касблардаги қишлоқ хўжалиги кадрлари ўқувини ташкил этишда ўтган йили бирмунча камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Қишлоқ хўжалиги кадрларини ўқитиш юзасидан белгиланган планлар айрим мутахассисликлар бўйича бажарилмади. Бригада бошлиқлари, ферма мудирлари, бўлим бошқарувчилари ва механизаторларнинг малакасини оширишга етарли эътибор берилмаётир. Айрим мутахассисликлар бўйича ўқув программалари тўла бажарилмади. Курс ва семинарларда кўпчилик машғулотлар ўқитувчилар составининг етарли тайёргарлигисиз ўтказиляпти. Фан ютуқлари ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши новаторларининг тажрибалари суст ўргатилмоқда. Кўпинча, курс ва семинарлар ташкил этилган жойларда тингловчилар учун нормал маданий-турмуш шароитлари яратиб берилмаётир.

КПСС Марказий Комитети октябрь Пленумининг қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш тадбирлари бўйича белгилаб берган вазифалар партия, совет ва қишлоқ хўжалиги органларидан қишлоқ хўжалиги мутахассислари тайёрлаш, колхоз-совхозлар раҳбар кадрларининг, биринчи навбатда бригада бошлиқлари ва ферма мудирлари ҳамда бўлим бошқарувчиларининг малакасини ошириш, оммавий касблардаги кадрларни, айниқса механизаторларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларга зарур ишлаб чиқариш ва турмуш шароитларини яратиб беришга жиддий эътибор қилишни талаб этади.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети ЎзССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва «Узсельхозтехника» бирлашмасининг 1969 йилда илғор тажриба мактаблари, курс ва семинарларда 141,9 минг кишидан иборат қишлоқ хўжалиги кадрлари ва мутахассисларининг малакасини ошириш юзасидан киритган таклифларини маъқулладилар.

Жумладан, Тошкент областида 1936 кишидан иборат тракторчилар, комбайнчилар, пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари, пиллачилар, чорвадорлар, ўсимликларни ҳимоя қилиш бўйича кадрлар курс ва семинарларда ўқитилади.

Бундан ташқари, махсус курс ва семинарларда 8735 кишидан иборат совхоз директорлари, бўлим бошқарувчилари, колхоз раислари, комплекс механизациялашган пахтачилик бригадаларининг бошлиқлари, бошқа экинлар экадиган бригадаларнинг бошлиқлари, пахта уруғчилиги бўйича, донли экинлар бўйича мутахассислар, сабзаваткорлар, боғбонлар, соҳибкорлар, чорвадорлар, пиллачилар, механик-ҳайдовчилар, чигит экиш сеялкаларининг экипаж аъзолари, экономист ва ҳисобчилар, сувчилар, ветеринария ходимлари, агрохимлаборатория мутахассислари, турли соҳалардаги инженерларнинг малакаси оширилади.

Бу курс ва семинарлардан ташқари жамоатчилик асосларида колхозчилар, совхоз ходимлари ва мутахассисларни кенг кўламда ўқитиш мақсадида қисқа муддатли курс ва семинарлар ҳам ташкил этилади.

Область ва район партия комитетлари, область ижроия комитетлари, Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги, республика мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Узсельхозтехника» бирлашмаси, «Узглавводстрой», «Главсредазирсовхозстрой» ва унинг жойлардаги органлари, республика Министрлар Советининг профессионал-техника таълими бўйича Давлат комитети зиммасига КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленуми қарорлари асосида колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалиги кадрларини ўқитиш ишларини уюшқоқлик билан ўтказиш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига қишлоқ ёшлари, айниқса қизлар орасидан илғор тажриба мактаблари, курс ва семинарларга ўқишга юбориладиган колхозчилар ва совхоз ишчиларини танлаш ҳамда уларни жўнатиш ишида комсомол ташкилотларининг актив иштирок этишини таъминлаш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, қишлоқ хўжалиги олий ўқув юртларининг ректорлари ва илмий-тадқиқот муассасаларининг директорларига республика Қишлоқ хўжалиги министрлиги ва «Узсельхозтехника» бирлашмаси билан биргаликда курс ва семинарларда лекциялар ўтказувчи йирик олим ва профессор-ўқитувчилар составларини белгилаш топширилди.

«Ўзбекбирлашув» зиммасига илғор тажриба мактаблари, курс ва семинарларнинг тингловчилари учун ўқув жойларининг ўзида умумий овқатланишни ва зарур моллар билан савдо қилишни ташкил этиш вазифаси юклатилди.

ОЛМАЛИҚ ХИМИЯ ЗАВОДИ ҚУРИЛИШИДА

ОЛМАЛИҚ химия заводи бунёдкорлари шу кеча-кундузда иш суръатини янада юқори кўтармоқдалар. Бунинг боиси равшан, албатта. Қурувчилар шу йил охирида гигант корхонани фойдаланишга топширишлари керак. Бунинг учун ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланишга, белгиланган графикка қатъий риоя қилишга интилмоқдалар. Суратларда беш йилликнинг ана шу зарбдор объектида мардонавор меҳнат қилаётган пешқадамларни кўриб турибсиз. (Юқоридан) моҳир электр пайвандчилар В. Иванов, В. Сон, (пастдаги суратда) эса монтажчилар Э. Гданов, В. Ермоленко, участка бошлиғи В. Хорин (ўнгда).

А. Тўраев фотолари.

ТОШКЕНТ—САН-ПАУЛУ

«Сувенир», фабрикасининг йироқ Бразилияга аталган совғалари «Тошкент-Сан-Паулу» маршрути бўйлаб жўнатилди. Совғалар суякдан ишланган «Раққоса», «Чўпон», «Узум узувчи»нинг жажжи ҳайкалчаларидан, Алишер Навоий тасвири туширилган қаламдон, «Пахта» ва «Гул» номли гулдонлардан иборат.

Тошкентда ишлаб чиқарилган совғалар халқаро бозорда тобора кенг донг чиқармоқда. Монреалдаги «ЭКСПО-67» виставкасининг ўзида шу корхона усталари суякдан, шохдан, ёғочдан, тошдан тайёрлаган етти мингга яқин буюм сотилди. Бразилия чет мамлакатлар орасида еттинчи бўлиб, фабрикамиз совғаларини сотиб олиш истагини билдирди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

Кеча 10 январда область партия активининг партия, совет, область жамоат ташкилотлари ва маъмурий органларининг милиция фаолиятини яхшилаш ва янада мустаҳкамлаш соҳасидаги вазифаларига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Тошкент область, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари, шаҳар ва район ижроия комитетларининг раислари, шаҳар ва район комсомол комитетларининг биринчи секретарлари, шаҳар ва район прокурорлари шаҳар ва район ички ишлар бўлимларининг бошлиқлари, область ташкилотлари ва муассасаларининг раҳбар ходимлари, йирик саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари, колхоз раислари, совхоз директорлари, халқ дружиначиларининг командирлари, бир қатор саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотлари партия комитетларининг секретарлари қатнашдилар.

Йиғилишда область партия комитетининг иккинчи секретари ўртоқ А. С. Пономарев доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Янгийўл шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. И. Рибалко, Оҳангарон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Ғ. Ғуломов, Тошкент шаҳар ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи З. И. Имомов, область ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи М. Ш. Шералиев, Калинин район ижроия комитети ички ишлар бўлими бошлиғининг сиёсий-тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари С. Толипов, Бекобод шаҳар ижроия комитетининг раиси Б. Аббосов, Урта Чирчиқ район партия комитетининг иккинчи секретари Ф. Г. Ан область комсомол комитетининг биринчи секретари А. У. Исҳоқов, Чилонзор район партия комитетининг иккинчи секретари А. И. Икромов ўртоқлар қатнашдилар.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон КП Марказий Комитети маъмурий органлар бўлимининг мудири В. Н. Қодиров, Ўзбекистон ССР Ички ишлар министри Х. Х. Яҳяев, Ўзбекистон ССР прокурори К. Р. Рўзиматов, Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. Х. Пўлатхўжаев ўртоқлар қатнашдилар.

Муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Йиғилиш охирида область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов сўзлади.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ АВСТРИЯДАН ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов (делегация раҳбари) ва КПСС Москва область комитетининг иккинчи секретари В. С. Папутинлардан иборат составда Австрия Компартиясининг XX съездида қатнашган КПСС делегацияси 9 январда Москвага қайтиб келди.

Внуково аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Ё. С. Насриддинова ва Р. Қурбонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Нишонов, КПСС Марказий Комитети ва КПСС Москва область комитетининг масъул ходимлари кутиб олдилар. (ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВ

КПСС Марказий Комитетида КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Марказий Комитети секретари М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Понамарёв, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлим мудирининг ўринбосари В. В. Загладинлардан иборат составдаги КПСС делегацияси билан Германия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Маркс Рейман бошлиқ Германия Коммунистик партияси делегацияси учрашди.

Учрашув тўғрисидаги ахборотда бундай дейилади: КПСС ва Германия Коммунистик партияси делегациялари халқаро аҳволнинг энг муҳим масалалари ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг актуал проблемалари юзасидан фикрлашиб олдилар, шунингдек ҳар иккала қардош партия ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар.

КПСС ва Германия Коммунистик партиясининг вакиллари шуни қайд қилдиларки, империалистик доиралар халқаро кескинликни авж олдиришни давом эттирмоқдалар, қуролланиш пойгасига зўр бермоқдалар, социализм мамлакатларига қарши, жаҳон демократик ва миллий озодлик ҳаракатига қарши қўпорувчилик ишларини кучайтирмоқдалар. Рўй берган вазият тинчлик, миллий озодлик ва социализм кучларининг ғоят ҳушёр бўлиб, империализмга қарши курашдаги ҳаракатларини мувофиқлаштириб олиб боришларини талаб қилади.

КПСС ва Германия Коммунистик партияси Вьетнам халқининг қаҳрамонона кураши билан бирдам эканликларини яна бир марта изҳор қиладилар. Улар Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати ва Жанубий Вьетнам Миллий Озодлик фронтининг позициясини қўллаб-қувватлайдилар, АҚШ ҳукуматидан Вьетнам халқига қарши агрессияни тўхтатишни қатъий талаб қиладилар.

Делегациялар Ғарбий Германия реваншчи ва милитарист доираларининг сиёсати ҳамда ҳаракатлари Европада кескинликнинг сақланиб қолишида асосий омил бўлиб қолаётганлигига эътиборни жалб этдилар. Ҳар иккала партия Германия Федератив Республикасида янги нацистлар хавфи кучайиб бораётганлигига алоҳида эътибор беради.

КПСС вакиллари Ғарбий Германия Коммунистларининг ва Ғарбий Германиядаги яхши ниятли ҳамма кишиларнинг тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун олиб бораётган кураши билан бирдам эканликларини изҳор килдилар. Ҳар иккала партия Германия Коммунистик партиясининг тақиқланишини бекор қилишни қатъий талаб этади.

КПСС ва Германия Коммунистик партиясининг делегациялари Чехословакияда социализм позицияларини янада мустаҳкамлаш зарур эканлигини таъкидладилар. Бу эса бутун социалистик ҳамдўстликнинг Европада Хавфсизлик ва тинчлик ишининг манфаатларига мосдир. Улар Чехословакия Компартиясининг ЧКП Марказий Комитети ноябрь ва декабрь пленумлари қарорларини амалга оширишда муваффақият қозонишини чин кўнгилдан тилайдилар.

Ҳар иккала делегация шуни таъкидладики, жаҳон реакциясига, Америка ва Ғарбий Германия империализмининг агрессив ниятларига қарши курашда жаҳонни урушдан қутқаза оладиган, империализмнинг халққа қарши қаратилган планларига зарба бера оладиган асосий куч бўлмиш жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатини янада жипслаштиришга эришиш ғоят муҳимдир. КПСС ва Германия Коммунистик партияси коммунистик ва ишчи партияларнинг бўлажак кенгаши барча коммунистик ва антиимпериалистик кучларнинг жипслигини мустаҳкамлаш ишида муҳим роль ўйнайди, деб ҳисоблайдилар ва бу кенгашни муваффақиятли ўтказиш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришга тайёр эканликларини билдирадилар.

Германия Коммунистик партиясининг делегацияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг тинчликни сақлаш ва халқаро реакциянинг агрессив мақсадларини фош қилиш учун, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатини мустаҳкамлаш учун курашга қўшган ҳиссасига юксак баҳо берди.

КПСС Марказий Комитетидаги учрашув, деб таъкидланади ахборотнинг охирида, тўла ҳамжиҳатлик, самимият ва дилкашлик вазиятида ўтди.

МЕҲНАТ ЗАРБДОРЛАРИ

СМЕНА мастери ўртоқ Хатам Абдураҳмонов бригадаси аъзолари беш йилликнинг учинчи йили топшириғини муддатидан илгари адо этишган эди. Шу кунларда улар янги йилнинг дастлабки ойи топшириғини барвақт адо этиш учун курашмоқдалар. Суратда: «Подшипник» заводининг смена мастери ўртоқ Х. Абдураҳмонов.

М. Нуриддинов фотоси.

●

МОСКВАЛИК қурувчилар шаҳримиз аҳолисига жуда кўп кўркам турар-жой ва маданий-маиший бинолар армуғон этдилар. Шу кунларда улар шаҳримиз марказида тўққиз қаватли бинолар барпо этишяпти. Суратда: ана шу меҳнатсевар коллективнинг пешқадам бригадаларидан бирига раҳбарлик қилаётган ўртоқ Георгий Макаренков.

Р. Шамсутдинов фотоси, (ЎзТАГ).

БЕПОЁН ВАТАНИМИЗДА

ЮЗ МИЛЛИОН ТОННАЛИК МАРРАГА ЭРИШИЛДИ

ҚАРАҒАНДА. Бугун Қарағанда ҳавзасида шу беш йиллик бошидан бери юз миллион тонна кўмир қазиб чиқарилди. Шахтерлар белгиланган графикдан сал кам йигирма кун барвақт шу маррага эришдилар.

Шу беш йилликда ҳавзада мукаммал техникани жорий этиш туфайли ишлаб турган шахталарнинг қуввати анча оширилди. Қарағандаликлар ҳар бир участканинг, ҳар бир ишлаб чиқариш бўғинининг бир меромда ишлаши учун Қозоғистон кўмирчилари бошлаган мусобақанинг ташаббускори бўлдилар.

«СОВРЕМЕННИК» ЗАВОД МЕҲМОНИ

МОСКВА. Маданият арбобларининг корхона меҳнаткашлари билан учрашуви одат тусига кириб бормоқда. Ноябрь охирларида «Современник» театрида санъат ходимлари билан Москвадаги бир неча саноат корхонасининг ванилари учрашган эдилар. Энди эса, «Современник» театрининг артистлари жавоб визити билан Москвадаги электр вакуум приборлар заводига келишди. Улар ишлаб чиқариш билан ғоят қизиқиб танишдилар, радиолампалар ва телевизион телескоплар цехларида бўлдилар.

Ишчилар билан артистлар В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига тайёргарлик юзасидан қўшма план тузишга келишиб олдилар.

ҚИШЛОҚЛАРДА КАСАЛХОНА ШАҲАРЧАЛАРИ

БАРНАУЛ. Узоқдаги Бурла қишлоғида бугун янги касалхона шаҳарчаси ишга туширилди. Ёруғ икки қаватли бинода поликлиника ва шифолаш хоналари жойлаштирилди. Унинг ёнида туғруқхона, хирургия ва терапевтика бўлимларининг корпуслари қурилган. Қишлоқдаги бу касалхона энг янги медицина асбоб—ускуналари билан таъминланган.

Олтойнинг шаҳар ва қишлоқларида яна ўн учта касалхона шаҳарчаси қурилмоқда.

ЖАНГОВАРЛИК ҚАНИ?

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Трест план бўлими бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Кузютина олдимизга бир даста қоғоз қўйди. Уларни бир-бир варақлаймиз. Трест бўйича йилма-йил, ойма-ой бажарилаётган ишлар мана шу ерда ойнадек равшан кўриниб турибди.

1966-1967 хўжалик йиллари давомида трест коллективи ишлаб чиқариш топшириқларини барвақт адо этиб, қўшимча кўплаб биноларни қўлдан чиқарган эди. Ўша йиллар трест партия комитети катта ташкилотчилик ишлари олиб борарди. Партия йиғилишларида ҳаётий масалалар муҳокама қилинар, коммунистлар диққат-эътибори кўпроқ бажарилмаган вазифаларга қаратиларди.

Беш йилликнинг учинчи йилида аҳвол бутунлай ўзгарди-қўйди. Партком секретари Д. Духанин янги ташкил этилган бошқармага бошлиқ қилиб олинди, унинг ўрнига эса М. Моторигин тайинланди. Шундан сўнг негадир партиявий ишлар ҳам, хўжалик ишлари ҳам орқага қараб кетди. 1968 йил давомида планда кўрсатилган ишларнинг салкам 1 миллион сўмлиги бажарилмай, 700 минг сўмликка яқин зарар кўрилди.

— Бу аҳволни сиз қандай шарҳлайсиз? — мурожаат этдик трест партия комитетининг секретари ўртоқ М. Моторигинга.

Олдинига у бироз ўйланиб қолди. Кейин эса барча учун умумий бўлган важ-корсонларни рўпара қилди. Ишлаб чиқаришга партиявий таъсир, коммунистларнинг авангардлик ролини ошириш, йиғилишлар кун тартибига қўйилаётган масалалар хусусида қилинаётган ишлар ҳақида оғиз ҳам очмади.

План бўлимида бизга шу нарса маълум бўлган эдики, пардозлаш ишларининг сифатсиз, чала-чулпа бажарилганлиги учун 1968 йилнинг саккиз ойи давомида қўшимча 72 минг сўмлик маблағ сарфланган. Фойдаланишга топширилган объектлар бўйича бажарилган ишларнинг ҳисоби ва анализи юритилмаган. Бу иш билан трест партия комитети мутлақо шуғулланмади. Меҳнатни илмий уюштириш, прогрессив иш усулларини жорий этиш йўли билан иқтисодий тежамкорликка эришиш устида ҳам ҳеч ким қайғурмади.

— Бу масалалар бирор марта партия йиғилиши кун тартибига қўйилдими? — сўраймиз яна партком секретаридан.

— Йўқ, — деди у бир оз ўнғайсизланиб, — лекин бизда сиёсий ахборотчилар иши намунали йўлга қўйилган, лекция-суҳбатлар тез-тез ўтказилиб турибди.

Партком секретари шундай деди-ю, шоша-пиша олдимизга бир журнални олиб қўйди. Журналда август ойида тўртта секция ташкил этилганлиги ва бу секциялар раҳбарларининг фамилиялари ёзиб қўйилган эди.

— Улар шу кеча-кундузда қандай фаолият кўрсатишяпти?

Секретарь яна ўйлаб қолди. Лекин қанчалик ўйламасин, барибир сўнгги марта қачон лекция ёки суҳбат ўтказилганлигини эслай олмади. Бу ҳолдан трестда агитация-пропаганда, оммавий-сиёсий ишлар ҳам оқсаб келаётганлиги маълум бўлди.

Ҳайрон бўлдик. Трест партия комитети хўжалик ишлари устидан назорат ўрнатмаса, оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишлар билан шуғулланмаса, хўш, у нима иш билан банд бўляпти?!

Илгари трестда халқ контроли комитетига кўмаклашувчи группага ишчан коммунист Ю. Виндушева раҳбарлик қиларди. Ўша кезлар группа аъзолари синчковлик билан иш юритиб, бир қатор нуқсонларни бартараф этган эдилар. Группа аъзоларидан коммунистлар М. Миралихўжаев, Н. Обвинцева, Н. Тавлардис каби ўртоқлар камчиликларни аниқлаб, уларни бартараф этишда, хўжасизликка чек қўйишда кўп фойдали ишлар қилдилар.

Лекин, сўнгги пайтда партия комитетининг назоратсиз қолган назоратчилар иши сусайиб кетди. Бирорта ҳам дурустроқ рейд ўтказилмади. Группанинг янги раиси В. Сачко эса парвойи-палак юрибди. Ваҳоланки, трестда назоратчилар ҳал этиши лозим бўлган ишлар тўлиб-тошиб ётибди.

Кадрлар билан ишлаш, уларни тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш тадбирларини амалга ошириш билан ҳам партия комитети етарлича шуғулланмаяпти. Бунинг натижасида кадрлар қўнимсизлиги авжига чиқмоқда. Партия комитети қўнимсизлик сабабларини ўрганиши, иш шароитидаги мавжуд камчиликларнинг олдини олиш тадбирларини кўриши лозим эди. Аммо у бундай қилмади.

Текширув давомида трест партия ташкилоти фаолиятида КПСС Устави қоидаларининг бузилиш ҳоллари ҳам содир бўлганлигини аниқладик. Партком секретари М. Моторигин демократик централизм принципига хилоф равишда кўпгина масалаларни ўзбошимчалик билан ҳал этган.

Ўтган йил апрель ойида 20-қурилиш бошқармаси бошланғич партия ташкилотининг секретари М. Волковни ҳеч нарсадан —ҳеч нарса йўқ, трест партия комитетида муҳокама ҳам қилмай, секретарликдан олиб, ўрнига Ю. Литвиновни тайинлади. Ваҳоланки, Волковнинг сайланиш муддати ҳали тугамаган эди. М. Моторигин трест комсомол ташкилоти секретарини ҳам худди шу тарзда янгилади. Участка бошлиқлари Т. Толипов ва С. Егуминов ўртоқларга партия бюроси қарорисиз бошқа трестларга ўтиб ишлашлари учун рухсатнома бериб юборди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг XIII пленуми қарорларида бошланғич партия ташкилотлари жанговарлик қобилиятини ошириш, ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини яхшилаш, топширилган иш учун коммунистлар масъулиятини ошириш лозимлиги алоҳида уқтирилган эди.

«Главташкентстрой»га қарашли 1-пардозлаш тресги партия ташкилоти чамаси пленум қарорларидан ҳали ҳам тегишли хулосалар чиқариб олмаганга ўхшайди. Бўлмаса партком секретари М. Моторигин ҳам, бюро аъзолари ҳам давлат планларини бажариш, қурилиш сифатини ошириш, меҳнатни илмий ташкил этиш, тежамкорликка эришиш тадбирларини кўрган бўлардилар.

Фрунзе район партия комитетининг ҳам айби бор бу ишда. Район партия комитети трест партия ташкилоти иши устидан назоратни бўшаштириб юборган. Пировардида, партиявий ишда ўзбилармончиликка йўл қўйилиб, партия ташкилотининг жанговарлик қобилияти сўна борган.

Трест партия ташкилотининг фаолияти билан район партия комитети алоҳида шуғулланмоғи ва барча учун сабоқ бўларли хулосалар чиқармоғи лозим.

М. ТУРОБОВ.

НОДИР АСТРОНОМИК АСБОБ—УСКУНАЛАР ТЎПЛАМИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг астрономия институтидаги нодир асбоб—ускуналар коллекцияси билан танишиб, астрономия тарихига ўзига хос экскурсия қилиш мумкин.

Униаккизинчи асрдаги машҳур инглиз устаси Жемс Шорт тайёрлаган телескоп бу ерда очилган нодир астрономик асбоб-ускуналар виставкасининг энг эътиборли экспонатидир. Бу телескопни уста ҳаётининг сўнгги йилларида ишлаган. Петербург Фанлар академияси Англияда харид қилган рефлекторлардан бири шу эди. Бу хариднинг ташаббусчиси М. В. Ломоносов бўлиши керак деб тахмин қилинмоқда. Бу машҳур рус олимининг музейида Шортнинг СССРдаги иккинчи асбоби сақланмоқда. Англия, Франция, АҚШ, Германия Федератив Республикасининг музейларида ҳам бир неча шундай телескоп бор. Шорт ясаган 1400 астрономик асбоблардан ҳозирги кунга қадар етиб келгани мана шулар. Машҳур уста даврида Европадаги қарийб барча обсерваторияларда унинг телескоплари бор эди.

Тошкентдаги Шорт телескопи трубкасининг узунлиги 1155 миллиметр, фокус масофаси эса 36 дюймдир. (Шорт шундай фокус масофасига эга бўлган асбоблардан жами 14 та ясаган). Рефлекторнинг азимуттаглиги ҳам бўлиб, у тўрт оёқли металл дискдан иборатдир. Телескоп Тошкентга қандай қилиб келиб қолганлигини ҳеч ким билмайди. У хусусий кишининг Тошкент обсерваториясига қилган тухфаси бўлса керак, деб тахмин қилинмоқда.

Коллекцияда 18 асрга оид бошқа бир қанча нодир астрономик асбоб-ускуналар ҳам бор. Улар орасида ҳозирги секстантнинг ўтмишдоши октант бор. Уни лондонлик механик Гадлей Ньютон фикри бўйича ясаган. Шунингдек, машҳур инглиз оптиги Дэллонднинг рефлекторини ҳам кўрамиз. XVIII асрда ўтган лондонлик соатсоз Гаррисон ихтиро этган денгиз хронометри ҳам қадимий буюм ҳаваскорларининг қизиқишини туғдиради.

Мазкур коллекция витриналарида оддий бир дурбинни ҳам кўрамиз. Аммо бу дурбин ёрдамида тошкентлик астроном, ҳозир пенсионер С. М. Козик икки комета кашф этган. Бу воқеа 1936 ва 1939 йилларда бўлган эди. С. М. Козик 1939 йилда комета кашф этганлиги учун тақдирланган Тинч океан астрономия жамиятининг медали ҳам шу ерга қўйилган. Шуни ҳам айтиб ўтмоқ керакки, сўнгги ярим аср мобайнида мамлакатимизнинг гражданлари жами ўнга яқин комета кашф этганлар холос.

Тошкент астрономия институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги В. П. Шчеглов мана шу ноёб асбоб-ускуналар тўплами асосида қадимий астрономик асбоб-ускуналар музейи яратилмоқчи, деди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети савдо-сотиқ ва умумий овқатланиш, аҳолига коммунал ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг қиш шароитидаги ишини оммавий текширишга киришди.

Текшириш комиссиялари ва бригадаларига халқ контролерлари ва контроль органларининг ходимлари билан бирга маҳаллий советларнинг депутатлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари, халқ хўжалиги мутахассислари ҳам киритилган. Улар магазинларда ва ошхоналарда бўладилар, пассажир транспортининг аниқ ва узлуксиз ишлаши учун, уй-жой бинолари ва ётоқхоналарнинг нормал иситилиши ва сув билан таъминланиши учун ҳамма ишлар қилинганми, йўқми эканлигини текширадилар.

Тошкент, Чирчиқ, Бекобод, Олмалиқда, Тошкент областининг бошқа шаҳар ва қишлоқларида рейд бригадалари ишга киришди. (ЎзТАГ).

ХУШХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

⊙ Бўстонлиқ сут заводи ишчи-хизматчилари янги йилни янги маҳсулот ишлаб чиқариш билан бошладилар. Ўтган йили сут маҳсулотларининг барча турлари бўйича планни ошириб бажарган завод коллективи маҳсулот сифатини яхшилашга алоҳида эътибор бераяпти. Т. Эргашев, Э. Маурер, И. Рейтенбах, Н. Нехорошов смена топшириқларини муттасил ошириб бажаришяпти.

З. МАСАТОВ.

⊙ «Дўстлик» посёлкасининг «Майсара» кўчасида озиқ-овқат магазини ишга туширилди. Кондитер ва гастрономия бўлимидан иборат бўлган бу магазин яқин-орада янада кенгаяди. Гўшт ва сут маҳсулотлари бўлими ишга тушади.

Т. ЭШОНХЎЖАЕВ.

⊙ Ислом ака Қандов сартарошлик касбида ишлай бошлаганига салкам 40 йил бўлди. Ўз касбининг шайдоси. И. Қандов хушмуомалалилиги ва ҳалол меҳнати билан эл ўртасида обрў топди. Устахонани ҳамиша тоза тутган; ойлик планларини муттасил ошириб бажариб келаётган И. Қандов бир неча марта Оржоникидзе район маиший хизмат кўрсатиш комбинати томонидан қимматбаҳо совғалар билан тақдирланган.

А. КАТТАЕВ.

⊙ Тошкент темир йўли узели ишчилари, инженерлари ва техниклари илтимосига кўра маданият саройида музика лекторийси ташкил этилди. «Миланда рус қўшиқлари янграганда», «Людмила Зикина куйлайди» деган темада ўтказилган фильм-концертлари тингловчиларда катта таассурот қолдирди.

А. ПАШКОВА.

⊙ Чирчиқ кимёгарлари маданият саройи иши мақтовга лойиқ. Ўрта Осиё республикалари шаҳарлари маданият саройлари ва клублари, маданий-оқартув муассасалари раҳбарлари чирчиқликлар тажрибаси билан танишдилар. Шунингдек, Сибирь ва Урал шаҳарларидан келган маданият ходимлари ҳам кимёгарларнинг ишларидан хурсанд бўлишди.

Меҳмонлар айниқса халқ театри ва рақс ансамбли, бадиий ҳаваскорлар тўгараги, шунингдек, бичиш-тикиш курси ишига юксак баҳо беришди.

Т. СИХАРУЛИДЗЕ.

МЕХАНИЗАТОРЛАР УЧУН КАЛЕНДАРЬ

Механизаторлар техникадан унумли ва сифатли фойдаланиш, ремонт қилиш, бузилган вақтида созлаш, агрегатларни ва унинг иш органларини тўғри танлаш ҳамда ёнилғини тўғри сарфлашга катта аҳамият беришлари керак.

Механизаторларга ёрдам тариқасида «Ўзбекистон» нашриёти «Механизаторлар учун календарь» номли китобни чоп этди. Китоб Ўзбекистон ССРнинг тупроқ ва иқлим шароити, географик тузилиши, аҳолиси, территорияси, республиканинг СССР халқ хўжалигидаги салмоғи ва бошқа маълумотлар билан таништиради.

Бундан ташқари китобда пахта майдонларини ишлаш, чигит экиш, ғўза парвариши, механизация, ўғитлардан тўғри фойдаланиш, чеканка, дефолиация қилиш, ҳосилни йиғиб-териб олиш ва бошқа прогрессив агротехника тадбирларига оид кўплаб материаллар берилган.

Шунингдек, механизаторларнинг кундалик иш натижаларини, бажариш муддатларини, турли мажлисларда кўриладиган масала ва таклифларни, турли-туман маълумотларни ёзиб юриш учун хотира варақчалар мавжуд.

Китобни Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном Г. К. Ржевский, доцент Н. Е. Волькович, техника фанлари кандидати С. Д. Амплевская ва М. Хусанов, С. Давлатов, Ш. Додажонов ўртоқлар тузганлар.

А. НУРБОБОЕВ.

ҲАМШИРАЛАР МАСКАНИ

Бу билим даргоҳи шифокорлик касбини танлаган қанчадан-қанча қизлар орзуларига қанот боғламаган, дейсиз! Уларнинг бири ҳозир етук шифокор, яна бири тиббиёт илмини сув қилиб ичиб юборган медик олим, яна бири профессор. Унинг талабаларини серқуёш республикамизнинг истаган бурчагида учратасиз.

Ҳа, медицина билим юрти ўзининг бой тарихини яратди. Республикамиз шифокорларининг кекса авлоди дастлабки йилларни яхши эслашади.

Тошкент «Тез ёрдам» клиник касалхонаси ҳузурида медицина ҳамширалари билим юрти очилармиш, деган хушхабар бутун республикамиз бўйлаб қанот қоққан эди. 1935 йилнинг олтин кузаги эди ўшанда. Орадан сал ўтмай тантанали очилиш маросими бўлди. 3—4 йил ўтар-ўтмас билим юрти ўзининг биринчи қалдирғочларини учирма қилди. Яна йиллар ўтди.

1966 йил билим юрти тарихида алоҳида йил бўлиб қолди. Бўлажак ҳамшираларга уч қаватли ғиштин бино армуғон этилди. Кенг, ёп-ёруғ аудиториялар, фан кабинетлари, лабораториялар студентлар ихтиёрида бўлди.

Янгича шароит—янгича иш деганларидек, билим юртининг фаолият доираси тағин ҳам кенгайди. Ўқув-тарбия ишларининг мазмуни ўзгарди. Студентлар сони ортиб, 1500 кишига етди. Янги ихтисослаштирилган группалар ташкил этилди. Энг муҳими, олиб борилаётган машғулотлар ҳам назарий, ҳам амалий аҳамият касб этди. Улар алоҳида-алоҳида кабинетларда ўтказиладиган бўлди.

— Кабинет системаси бизга жуда қўл келди, — дейди билим юртининг директори ўртоқ Л. И. Окунская. — Медицина фанларини ўрганишнинг ўзига хос методик томонлари бор. Машғулотлар бевосита амалиёт билан боғланиши лозим. Лекин, шундай бўлса ҳам авваллари ўқув ишларини шу усулда ташкил этиш учун етарли имконият йўқ эди. У ёки бу фанга оид машғулотлар бир аудиториянинг ўзида ўтказилаверарди. Энди аҳвол тамоман ўзгача. Ҳар бир фан учун алоҳида кабинетлар ажратилган. Амалий машғулотлар ҳам шу кабинетларнинг ўзида ўтказилади.

Кўргазмалилик — муваффақият гарови. Шунинг учун ҳам кабинетларни зарур кўргазмали асбоб-ускуналар ва диаграммалар билан таъминлашга алоҳида аҳамият берилди.

Масалан, хирургия кабинетини олиб кўрайлик, у замонавий асбоб-ускуналар билан яхшилаб жиҳозланди. Бу ерда бошқа медицина билим юртларида ҳозирча мавжуд бўлмаган айрим аппаратуралар бор. Операция столи, дезинфекцион ва бошқа ускуналар ҳам келтирилди. Бунда кабинет мудири Раҳима Йўлдошеванинг хизмати катта. Унинг ташаббуси билан кабинет ҳузурида хирургия тўгараги ташкил этилди. Унда ҳозир 100 дан ортиқ бўлажак ҳамширалар актив қатнашмоқдалар. Бошқа кабинетлар ҳузурида ҳам айрим фанларга оид тўгараклар ишлаб турибди.

Ўтган йилнинг ўзида кўргазмали қуроллар сотиб олиш учун 25 минг сўмлик маблағ сарфланди. Билим юртининг чинакам ўқув базаси яратилди. Албатта, бу ютуқлар осонлик билан қўлга киритилмади. Булар педагогик коллективнинг кучи, қолаверса Тошкентдаги «Тез ёрдам» клиник касалхонасининг оталиқ ёрдами туфайли амалга оширилмоқда. Кабинет мудирларидан Н. Муҳамедова, А. Бобрина, И. Зуфаров, К. Нурмуҳамедов ва бошқалар ўқув-тарбия ишларини намунали йўлга қўйишда айниқса жонбозлик кўрсатмоқдалар.

— Даргоҳимиз бошқа медицина билим юртларидан фарқ қилади, — дейди илмий бўлим мудири ўртоқ А. Йўлдошев. — Бизда ўрта медицина ҳамширалари ва акушерлар тайёрланади. Шифокорлар етиштириш, уларга пухта билим бериш соҳасидаги тажрибаларимиз жойларда ижобий баҳо олди. Шунинг учун ҳам билим юртини тажриба ва методика марказига айлантиришга қарор қилинди. Бу ерда очиқ дарслар ўтказилади. Методик қўлланмалар юзасидан ижодий фикрлар алмашинилади.

Мазкур бой тажрибаларга асосланиб бу даргоҳ республика медицина билим юртига айлантирилди.

...Коридор бўйлаб юриб, фан кабинетларини кўздан кечирамиз. Ҳамма жойда саранжом-саришталик. Ҳамма жойда шифокорларнинг қўли сезилиб турибди.

Аудиторияларда бўлажак ҳамшираларга ўқитувчилар ўз билим ва тажрибаларини ўргатишмоқда.

Улар келгусида албатта моҳир шифокорлар бўлиб етишадилар. Бу ерда ҳосил қилинган пухта билим ана шу истиқболга пухта замин тайёрлайди.

А. АЛИЕВ.

Суратларда: (юқорида) медицина билим юрти ўқитувчилари навбатдаги педагогик йиғилишда. (Пастда) Ўқитувчи Л. Тарентева студентлар билан машғулот ўтказмоқда.

А. Абалян фотолари.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

ТОШКЕНТ РУҲИ

ТОШКЕНТ ДЕКЛАРАЦИЯСИ ИМЗОЛАНГАНЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИ

1965 йил августи... Кашмир водийсида яна отишма овозлари эшитилди. Ҳарбий ҳаракатлар дастлаб фақат Кашмир территориясидагина олиб борилди. 1 сентябрда Кашмирга Покистон армиясининг мунтазам ҳаракатдаги қисмлари кирди, 6 сентябрда эса ҳинд қўшинлари Лахор районида Ҳиндистон-Покистон чегарасидан ўтдилар. Шундай қилиб, ҳарбий ҳаракатлар Кашмир чегарасидан ташқари чиқди. Ҳиндистон ва Покистон ўртасида эълон қилинмай туриб ҳақиқий уруш бошланди. Бу урушда авиация, танклар ва ҳарбий денгиз кучлари ишлатилди.

Қуролли конфликт Ҳиндистонга ҳам, Покистонга ҳам катта моддий зарар етказди, чегаранинг ҳар иккала томонидаги жуда кўп оилалар учун тенгсиз кулфат келтирди. Ҳиндистон ва Покистон ҳукуматлари олдида иқтисодий сиёсатни тезда қайта кўриб чиқиш, ҳарбий харажатларни кўпайтириш масаласи кўндаланг бўлди. Ҳиндистон ва Покистон халқларигина эмас, балки бутун прогрессив инсоният ташвишда қолди...

Жаҳон жамоатчилигининг тазъйиқи билан сентябрь сулҳи тузилиб, эълон қилинмаган уруш тўхтатилди. Аммо қўшинлар тарқалиб кетмадилар, отишмани тўхтатиш линияси Ҳиндистон ярим ороли танасидаги битмаган яра бўлиб қолаверди. Вазият ғоятда мураккаблигича қолаверди. Маълум муддат нисбатан тинчлик юзага келган бўлса ҳам ҳарбий ўт чиқиши хавфи ҳамон мавжуд эди. Ҳиндистоннинг ҳам, Покистоннинг ҳам манфаатлари хунрезликка барҳам беришнигина эмас, келажакда ҳарбий ҳаракатлар чиқишининг олдини олиш учун самарали чоралар кўришни заруур қилиб қўйган эди.

Ҳиндистон-Покистон муносабатлари кескинлаша бошлаши билан давлатлар ўртасидаги жанжалли масалаларни тинч йўл билан ҳал этиш принципига содиқ бўлган Совет ҳукумати уруш оловининг кенгайишига йўл қўймасликка қаратилган, ҳарбий ҳаракатларни тўхтатиш учун конкрет тадбирларни кўрди. Совет ҳукуматининг куч-ғайрати муваффақият билан якунланди. Икки давлат бошлиқлари Совет ҳукуматининг совет территориясида дўстона учрашув ўтказиш ҳақидаги таклифини қабул қилдилар. Учрашув ўтказиш жойи қилиб Совет Ўзбекистони пойтахти Тошкент танланди. Бу ерда СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин иштирокида 1966 йил 4 январида музокаралар бошланди.

Тинчлик манфаатларини кўзлаб ҳамда Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги муносабатларни яхшилашга ҳаракат қилиб Совет ҳукумати Ҳиндистон ва Покистон раҳбарлари бафуржа, ишчанлик вазиятида ўзларини қизиқтирган масалаларни муҳокама қилишлари учун ҳамма шароитларни яратиб берди. Бу имкониятлардан учрашув қатнашчиларининг қандай фойдаланиши уларнинг ўзига боғлиқ эди. СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин музокаралар қатнашчиларига холис хизмат кўрсатди.

Музокаралар жуда қийин давом этди. Иккала томон учун мақбул бўлган йўллар сабот ва чидам билан қадамба-қадам, изчил тарзда ахтарилди. Ва ниҳоят музокаралар муваффақиятли якунланди. Учрашув қатнашчилари Ҳиндистон ярим оролидаги 600 миллионли халқларининг ҳаётий манфаатлари учун қайғуриб чинакам донолик кўрсатдилар, 10 январда тарихий Тошкент декларациясига имзо чекилди. Бу декларацияда Ҳиндистон Бош министри ва Покистон президенти нормал ва тинч алоқаларни тиклашга, бу мамлакатлар халқлари ўртасида бир-бирини тушуниш ва дўстликка ёрдам кўрсатишга қатъий қарор қилганликларини изҳор этдилар.

Тошкент декларацияси Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги ҳарбий конфликтга барҳам берди, икки давлат ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришга тўсқинлик қилаётган қийинчиликларни йўқотиш учун йўл очиб берди. Покистон журналисти Ашфоқ Мирза ёзганидек «бу декларация Ҳиндистон ва Покистон учун тинчлик ва яхши қўшничилик йўлини ёритиб турувчи машъал бўлди».

Бир учрашувнинг ўзида барча жанжалли масалалар тез ва иккала томонни тўла қаноатлантира оладиган даражада ҳал этилиши мумкин, деб ҳеч ким ўйламаган эди, албатта. Чунки бу жанжалли масалалар иккала давлат ўртасидаги муносабатларда узоқ йиллар мобайнида йиғилиб келган эди. Уларни ҳал этиш учун табиийки, вақт, қатъийлик ва чидам талаб қилинарди. Зотан, колонизаторлар Ҳиндистон учун ҳам, Покистон учун ҳам жуда кўп жанжалли ва ҳал бўлмаган масалаларни мерос қилиб қолдирган эдилар. Бироқ Тошкент декларацияси имзоланиши билан энг муҳим нарсага эришилди: ҳарбий ҳаракатлар тўхтатилди, қўшинлар келишилган позицияларга олиб бориб қўйилди, иккала мамлакатнинг олий комиссарлари ўз жойларига қайтиб бордилар, дипломатик вакилликлар нормал шароитда яна ишлай бошладилар, гражданавиацияси самолётларининг парвозлари тикланди, конфликт вақтида тўхтаб қолган почта ва телеграф алоқаси қайта йўлга қўйилди, чегара пунктлари ишлай бошладилар. Бу тинчлик ишига қўшилган чинакам катта ва муҳим ҳисса, масалага конструктив муносабатда бўлишнинг ажойиб намунаси бўлди.

Тошкент декларацияси Ҳиндистон ва Покистон сингари қўшни давлатлар ўртасида жанжалли халқаро масалаларни тинч йўл билан ҳал этиш принципининг кучи ва ҳаётийлигини яна бир бор исботлади. Тошкент декларацияси имзоланган кундан буён ўтган вақт ичида иккала мамлакат раҳбар арбоблари бу декларация принциплари ва мақсадларига содиқликларини, Тошкент руҳи — тинчлик руҳи, музокаралар олиб бориш ва ўзаро ҳамкорлик қилиш руҳини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга қатъий қарор қилганликларини бир неча бор исботладилар.

«Биз қўшниларимиз билан дўстона муносабатларни қўллаб-қувватлашга ва ҳар қандай жанжални тинч йўл билан ҳал этишга интиламиз, — деган эди Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди. — Биз Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги дўстона алоқалар иккала миллатни мустаҳкамлашга хизмат қилади ва ўз халқлари учун яхшироқ ҳаётга эришишда уларга ёрдам беради, деб ишонамиз. Тошкент декларацияси бу туйғуларнинг ифодасидир. Шунинг учун ҳам биз Тошкент декларацияси имзоланганлигини табриклаймиз. Биз бу декларация моҳияти ва руҳини ҳаётга тўла татбиқ этдик. Бизнинг йўлимизда пайдо бўлган қийинчиликларга қарамай, бу декларациянинг ҳаётга татбиқ қилинганлигини кўриш учун барча куч-ғайратимизни сарфлайберамиз».

Ҳиндистон Миллий Конгресси партиясининг таниқли арбоби, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Умумҳиндистон ассоциациясининг раиси К. Д. Малавия матбуот учун берган баёнотида шундай деди: «Тошкент декларацияси Осиё халқлари учун тинчлик, дўстлик ва бир-бирини тушуниш йўлидаги ёрқин машъал бўлиб қолаверади. Осиёда тинчликнинг тақдири Тошкент руҳининг тантана қилишига боғлиқдир».

«Тошкент декларацияси халқаро муносабатларда бир давр ҳисобланади. У барча мамлакатлар томонидан табрикланиши керак», — деган эди Умумҳиндистон тинчлик Кенгашининг раиси Девон Чаман Лаъл.

1967 йил 28 сентябрда Москвада бўлган вақтида президент Аюбхон Тошкент декларациясининг тинчликни ўрнатиш йўлидаги аҳамияти ҳақида сўзлаб шундай деган: «Бизнинг иккала мамлакатимизга тинчлик керак. Биз тинчлик бўлишини истаймиз, чунки тинчликсиз тараққиёт бўлиши мумкин эмас».

Ҳиндистон ва Покистоннинг прогрессив жамоатчилиги Тошкент декларацияси имзоланган кунни кенг нишонлайди. Шу куни Покистон ва Ҳиндистон матбуоти саҳифаларида эълон қилинадиган материалларда, иккала мамлакат давлат ва жамоат арбобларининг бу санага бағишланган сўзларида Тошкентда Ҳиндистон ва Покистон ўртасида яхши қўшничилик муносабатларини ўрнатишга асос солинганлиги, эндиликда иккала мамлакат тинчликда яшашга қатъий шартлашишлари зарурлиги, бусиз иккала мамлакатнинг на иқтисодий, на маданий тараққиёти мумкин эмаслиги ҳақидаги фикр қизил ипдай ўтади. Ҳиндистон ва Покистон халқлари Совет Иттифоқининг Ҳиндистондаги вазиятни нормаллаштиришга қўшган конструктив ҳиссаси ҳақида миннатдор бўлиб гапирадилар.

Буларнинг ҳаммаси Ҳиндистонда ҳам, Покистонда ҳам эришилган натижаларни мустаҳкамлаш учун янги куч-ғайрат сарфлаш зарурлигини тушуниб етаётганликларини кўрсатади.

Тарихий Тошкент учрашувидан сўнг ўтган вақт шуни кўрсатадики, Совет ерида эришилган битим Ҳиндистон ярим оролида тинчликни таъминлади. Ички ва ташқи реакциянинг найрангларига қарамай, «Тошкент руҳи» Покистонда ҳам, Ҳиндистонда ҳам тантана қилмоқда. Иккала мамлакат мураккаб ички иқтисодий проблемаларни ҳал этишга барча эътибор ва ресурсларни қаратиш имкониятига эга бўлди.

Ленинча ташқи сиёсат принципларига амал қилган Совет Иттифоқи бундан буён ҳам Ҳиндистон ярим оролидаги халқларнинг миллий мустақиллиги ва тинчлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради. Совет кишилари бу икки мамлакат яхши қўшнилардек тинч-тотув яшашини чин кўнгилдан истайдилар. Бу иккала мамлакат билан Совет Иттифоқи ўртасидаги яхши муносабатлар ривожланиб бормоқда.

Ўзбекистон меҳнаткашлари Ҳиндистон ярим оролида тинчликка асос солган тарихий декларация Тошкентда — меҳнат ва поэзия шаҳрида, тинчлик руҳи, ўзаро ишонч, дўстлик руҳи — Тошкент руҳи вужудга келган шаҳарда имзоланганлиги билан фахрланиб гапирадилар.

У. РУСТАМОВ.

●

МЎҒУЛИСТОН ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ. Пойтахт киностудиясида режиссёр Б. Сумху «Сир» номли янги фильмни суратга олиш ишларини тугалламоқда. Суратда: фильмни студия павильонида суратга олиш пайти. (Чапдан ўнгга) оператор Б. Дэмбэрэл, актер Н. Дагийранз, режиссёр Б. Сумху ва актер Б. Лобой.

В. Мастюков фотоси, (ТАСС).

ЧССР МИЛЛИЙ ФРОНТИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

ПРАГА, 9 январь. (ТАСС). ЧТК агентлиги хабар беради: Чехословакия Социалистик Республикаси Миллий фронти Марказий Комитетининг президиуми ўзининг кеча бўлиб ўтган мажлисида Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг федерация мажлисидаги раҳбарлик лавозимларига тайинлаш тўғрисидаги таклифини маълумотга олди.

Миллий фронт Марказий Комитетининг президиуми Чехословакия Компартияси Марказий Комитети ноябрь ва декабрь пленумларининг хулосаларини қувватлади ва Миллий фронтга бирлашган ташкилотларнинг ҳаммаси муштарак проблемаларни ҳал этишга ташаббускорлик билан кўмаклашишлари лозим, деб таъкидлади.

ҚАСАМЁД ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

ПРАГА, 9 январь. (ТАСС). Чехия Социалистик Республикаси ҳукуматининг бошлиғи С. Рәзл бошчилигидаги ҳукумат аъзолари бугун Прага Градида Чехия Миллий Кенгашининг Раиси Ч. Цисаржга қасамёд қилдилар.

Шу тантанали маросимда Чехия Миллий Кенгаши Президиумининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

ЮБИЛЕЙГА ТАЙЁРГАРЛИК

БУДАПЕШТ. Венгрия территориясини Совет Армияси озод қилабошлаган куннинг 25 йиллигини мамлакатнинг ғарби жанубида жойлашган Баттоня қишлоғининг аҳолиси биринчи бўлиб байрам қилади. Ана шу шонли воқеа муносабати билан бу ерда 1969 йил юбилей йили деб эълон қилинди.

Қишлоқ ўзининг озодлик кунини 23 сентябрда нишонлайди. Қишлоқнинг чорак асрлик ривожи тўғрисида китоб нашр қилинади. Маданият уйи бадиий ҳаваскорлари байрам программасини тайёрламоқда. Қишлоқ комсомоллари тинчлик юриши ўтказмоқчи бўлиб туришибди. Улар байрамга таклиф қилинган совет меҳмонлари билан биргаликда 1944 йил Совет Армияси қишлоққа кириб келган йўлдан юриб ўтадилар.

В. И. ЛЕНИН ҲАЙКАЛИ ЎРНАТИЛАДИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриядаги Ходмезевашархей шаҳрида В. И. Лениннинг ҳайкали ўрнатилади. Ҳайкал В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигида очилади.

МУЗОКАРАЛАР ОЛДИДАН

РАВАЛПИНДИ. АПП агентлиги хабар беради. Покистон саноат ва табиий ресурслар министри Чоудхўри Исломободда сўзлаган нутқида келгуси йил март ойида Покистон Ганг дарёси сувини тахсимлаш тўғрисида Ҳиндистон билан яна музокаралар олиб боради, деди. Министр бу музокаралар мазкур проблеманинг одилона ҳал этилишига ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

БОСҚИНЧИЛАРНИНГ КЎРГАН ТАЛОФАТЛАРИ

ДАМАШҚ. Фаластин «Миллий озодлик» ташкилоти қўмондонлиги вакилининг бу ерда эълон қилган маълумотларига кўра, оккупация қилинган араб территориясида шу ташкилотнинг партизан отрядлари ўтказган 35 жанговар операциялар давомида декабрь ойи ичида Исроил солдат ва офицерларидан 230 дан ортиқ киши ўлдирилган ва ярадор қилинган. Партизанлар 37 та ҳар хил ҳарбий автомашиналари, 23 пулемёт ўчоғини, бир қанча артиллерия тўпларини, шунингдек Исроил агрессорларининг бошқа ҳарбий техника ва қурол-аслаҳаларини йўқ қилдилар.

СИРХАН УСТИДАН СУД БОШЛАНДИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 январь. ТАСС мухбири Н. Пахомов хабар қилади:

Роберт Кеннедини ўлдиришда айбланган Сирхан устидан Лос-Анжелесда ғоят қатъий «хавфсизлик тадбирлари» кўрилган бир вазиятда суд бошланди.

Сирхан суд қилинадиган залга ўқ ўтмайдиган пўлат тахталар билан қопланган йўлакдан жуда кўп полиция соқчилигида олиб кирилди. Саксон киши сиғадиган залда қарийб қирқта ўрин махсус полиция агентларига ажратиб берилган. Мажлислар залига булардан ташқари ўттизта мухбир қўйилди. Томошабинларга бешта ўрин қолдирилган. Залга кирувчи ҳар бир киши синчиклаб тинтув қилинади.

Суднинг бошиданоқ шу нарса равшан бўлиб қолдики, Сирханнинг ҳимоячилари суд процессини узоққа чўзиш учун иложи борича барча чораларни кўрадилар. Айбланувчининг бош адвокати Купер айбдорни ҳимоя қилиш учун гўё зарур бўладиган қўшимча маълумотлар тўплаш мақсадида судни яна 30 кун кечиктиришни талаб қилди. Бу таклиф рад этилгач, Купер битта эмас, иккита суд маслаҳатчисидан иборат ҳакам тузилиши тўғрисида қарор қабул қилинишига уриниб кўрди.

Судья Уокер бу талабни ҳам рад қилди. 50 минутгина давом этган биринчи суд мажлиси шу билан тугади. Лекин, Америка матбуотининг башорат бериб ёзишича, Сирханнинг адвокатлари суд процессини чўзиш учун уриниб кўрадилар.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ. Двур Кралов—на—Лабедаги тўқимачилик корхонасида кўп йигит-қизлар ишлаб чиқариш практикаси ўтишяпти. Тажрибали ишчилар ўз билимларини ёшларга бажонидил ўргатмоқдалар. Суратда: меҳнат илғори Богуслав Иосифко матога сурат туширишнинг янги усуллари ҳақида сўзлаб бермоқда.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ОКИНАВАЛИКЛАРНИНГ ҚАТЪИЙ ҚАРОРИ

ТОКИО. Окинавадаги Нахи портининг аҳолиси Америка ҳарбий атом кемаларининг Окинава сувларига киришини ман этишга ва Американинг «В-52» стратегик бомбардимончи самолётларининг шу ороллан чиқариб юборилишига эришишга қатъий қарор берганлигини билдирди. Нахи шаҳрининг бошлиғи Риосио Тайра Токиога келиши билан матбуот конференциясида сўзга чиқиб, шуни маълум қилди. У Нахи шаҳар маъмурлари олдида турган бир қанча сиёсий ва иқтисодий проблемаларни ҳал этиш масалалари юзасидан Япония ҳукумати билан музокаралар олиб бориш учун Япония пойтахтига келди. Тайра, шунингдек Токио губернатори Минобэ ва Сасэбо ҳамда Иокосука шаҳарларининг бошлиқлари билан учрашмоқчи ва Пентагоннинг Япония портларидан атом ҳарбий кемаларини жойлаштириш учун фойдаланишига қарши курашда ягона фронт вужудга келтириш масалаларини муҳокама қилмоқчи. (ТАСС).

КОЛХОЗ ШАМПАНЛАРИ

ОРЖОНИКИДЗЕ районидаги «Октябрь» колхозида шампань типидаги винолар чиқарадиган цех ишлаб турибди. Булардан ташқари хўжалик ўз консерва цехларига ҳам эга. Суратда: шампань винолари цехи ишчиларидан И. Бейсекенова, М. Бойназарова ўртоқларни иш устида кўриб турибсиз.

Н. Тўраев фотоси.

Янги шеърлар

АЛЛА

Ойдин кеча. Майин эсар
оромбахш шамол,
Тин олмоқда заррин нурга
чўмилиб қишлоқ.
Термуламан узоқларга,
элтади хаёл
Алла айтар қаердадир бир
она уйғоқ.
Алла айтар, таралади дилрабо
қўшиқ,

Қўшиғини қониб, қониб,
тинглайман бедор.
Бу қўшиқ, куй, онаизор
қалбидан жўшиб,
Парвоз қилган меҳру-иқбол,
муҳаббат, баҳор.

ИККИ ЧИНОР

Тоғ ораси, бир пастқам жойда,
Ёнбош ўсибди икки туп чинор.
Бир-биридан кўркам чиройда,
Чўққилардай баланд қадди
бор.
Шохлари шохларига пайваст,
Туташ томир илдизлари ҳам,
Шу чинорлар сингари бизнинг
Туташ эрур қалбимиз, эркам.

Ориф ОДИЛХОНОВ.

Тошкент Ҳақиқати ШАНБА САҲИФАСИ

БАРМОҚЛАР

Бармоқлар, мунча ҳам сизлар дўст-аҳил,
Сиз-ла ҳал бўлади ҳар қандай мушкул.
Инсон азми билан, куйдирасиз жон —
Зумда тоғу-тошни этасиз яксон.
Қўриқлар очишга яраган ҳам сиз,
Севгилим кокилин тараган ҳам сиз.
Сизмасми танбурни эзиб сайратган,
Ошиқлар қалбини сезиб, сайратган.
Ўсма қўйган ҳам сиз ҳилол қошларга,
Нақшлар ўйган ҳам сиз харсанг тошларга.
Сизга гул очгани далам мунтазир,
Рақамлар ёзгани қалам мунтазир.
Мунтазир қисишга дўстларнинг қўли,
Ёрнинг тўлқин урган хушбўй кокили.
Бугун мунтазирдир сизга бармоқлар,
Дур ҳадя этгани олтин чаноқлар.

Зиёд КОМИЛОВ.

ШАҲАРЛАР ЦЕХДА «УЧРАШАДИ»

Ўзбекистон пойтахтида Совет Иттифоқида иккинчи шаҳарлараро телевидение цехи барпо этилади. Давлат иттифоқ алоқа лойиҳалаш институтининг Тошкент бўлими мутахассислари ишлаб чиққан бу лойиҳани республика алоқа министрлиги тасдиқлади.

— Янги цехнинг уч қаватли корпуси телемарказ ёнида қад кўтаради, — деди лойиҳанинг бош инженери С. Р. Рисин. — Унинг коммутация залига Тошкент, Москва, Олмаота, Душанба ва Фрунзедан телевизион программалар келиб туради. Кейинчалик бу пунктлар доираси кенгаяди. Цех Бухоро — Урал—Тошкент — Ашхобод — Красноводск — Боку радиорелье линиялари бўйича Туркманистон, Закавказье республикалари пойтахтлари, шунингдек, Свердловск, Челябинск ва Уралдаги бошқа шаҳарлар телевизион марказларининг программаларини қабул қилаолади.

Шаҳарлараро телевидение цехининг ишга туширилиши Ўзбекистон «зангори экрани» чегараларини кенгайтиради ҳамда Тошкент телевизион марказининг мамлакатдаги бошқа шаҳарлар билан аниқ ва оператив тарзда программа алмаштиришини таъминлашига имкон беради.

Янги корпусда замонавий машина ускуналари билан жиҳозланган видеотелефон зали жойлашади. Бу ердаги икки кенг студия ва алоҳида кабиналар тошкентликларнинг хизматида бўлади. Бу ерда улар республика пойтахтидан неча минг километр нарида бўлган абонентлар билан сўзлашишлари ва «учрашишлари» мумкин бўлади.

В. ШЕВЦОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ҲАР ТЎҒРИДА

ДУРАЖА САМАРАСИ

ЧИЛИДА ўтказилган тажрибалардан шу нарса аниқландики, агар ўсимлик уруғи дуража эритмасида ҳўлланса, ўсимлик тез ривожланар экан. Бундай усулда лавлаги ва маккажўхори уруғи униб чиқиш даври 20 процент қисқаради. Ҳосилдорлик ҳам ошади.

ТЕПЛИЦАДА ТРАКТОР

БОЛГАРИЯДА теплицада ишлайдиган электротрактор нусхаси яратилди. Бу мужаз трактор батареядан қувват олиб ишлайди. Унинг тўртта ғилдираги ўз ўқи атрофида айланади. Бу эса унга теплицанинг тор майдонларида бемалол ҳаракат қилиш имконини беради.

БАЛИҚ УНИ

ПЕРУДА кишилар истеъмоли учун балиқ уни ишлаб чиқарадиган биринчи фабрика қуриляпти. Балиқ саноати чиқиндиларидан тайёрланадиган бундай ун юқори сифатли бўлиб, узоқ вақтгача таъмини йўқотмайди. Латин Америкаси, Африка ва Осиёнинг кўпгина мамлакатларида балиқ унига қизиқиш катта бўляпти.

ЎСИМЛИК ВА МУЗИКА

ҲИНДИСТОНлик ботаника олимлари, музика садолари таъсирида ўсимликлар тез ўсади, демоқдалар. Уларнинг бу кашфиёти табиийки, шубҳа туғдирарди. Аммо, Аттава университетининг доктори Вейнбергнинг бу соҳадаги жуда кўп тажрибалари бу фаразни тасдиқлади.

Маълум бўлишича, 5000 герц частотали товуш тўлқинлари буғдойнинг тез униб чиқиши ва иссиқ-совуққа бардошлигини оширар экан. Шу туфайли ҳар бир дондан одатдагига қараганда тўрт баравар кўп шох ўсиб чиқаркан.

БИЛАСИЗМИ?

⊙ Нон, пирог, печенье сақланадиган идишга олма ташлаб қўйилса, улар юмшоқ бўлиб туради.

⊙ Селедка, балиқларнинг бадбўй ҳидидан қутилиш учун қўл, идиш-товоқларни қуруқ туз ёки сирка эритмаси билан артиш кифоя.

⊙ Бундан 210 йил муқаддам Франция Англия билан уруш олиб бораётган вақтда деҳқонлар виноларини сотиш имкониятига эга бўлишмаган. Натижада уни ёғоч бочкаларга йиғиб қўяверишган.

Уруш узоқ йил давом этган. Биринчи бочка очиб кўрилганда кичкинагина Коньяк шаҳрининг виночилари ичимликнинг таъми, ранги ва хушбўйлигидан ҳайратда қолишган.

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

КАШАНДАЛАР КАСАЛИ

Еш йигитчага врач анча илгари: «чекишни ташланг» деб маслаҳат берган эди. У қулоқ солмади. Мана энди оғир операция қилиш керак бўлиб қолди...

Ҳаммаси аста-секин бошланганди. Юрган вақтларида, айниқса кечқурунга бориб, бир неча километр йўлни босиб қўйганида, унинг оёқлари мадорсизланиб, чумоли ўрмалагандек эти увишадиган, болдири, оёқ кафтлари тортишадиган бўлиб қолди. Бора-бора оғриқ сеза бошлади, айниқса болдири санчиб оғрирди.

Оғриқ зўри уни оқсоқланиб юришга, ҳатто баъзан тўхтаб қолишга мажбур этарди. Бироз дам олганидан сўнг оғриқ босилар, ўрнидан қўзғолиб бир неча қадам юргач, яна қайталарди. Еш йигитчада оёқ артерияси касаллиги кучайиб бораётган эди. Медицинада бу касаллик облитерация эндартериити (томирнинг ёпилиб бориши) деб юритилади.

Бу касалликнинг ўзи нима, унинг олдини олиш чоралари қандай? Дастлабки белгилари тўғрисида юқорида айтиб ўтилди. Касаллик зўрайиб бориши билан оёқ териси оқара бошлайди, совуқ бўлиб қолади, кўкимтир доғлар кўпаяди, оёқ ингичкалашиб, яралар пайдо бўлади. Касалликнинг бу босқичида гангрена, яъни бармоқлар, оёқ юзи, болдирда тўқиманинг қотиб қолиш хавфи туғилади. Бунда албатта хирургнинг ёрдами зарур.

Ана шу оғир касалликнинг сабаблари қандай? Танамиздаги ҳамма аъзо ва тўқималар етарли миқдорда қон билан таъминланиб турилганидагина нормал ишлай олади. Қон тўқималарга озуқа моддалар ва кислород етказиб беради, булар тўқималарнинг тирик бўлиши ва ривожланиши учун ниҳоятда зарур. Ишлатилган алмашув маҳсулоти ҳам ажратиб турувчи аъзолар: буйрак, ўпкага қон орқали ўтади. Қоннинг оқиб келиш ва қайтиб кетиш ҳаракати артерия ҳамда веналарда рўй беради.

Артерия қобиғи уч хил: ички, ўрта ва ташқи пардадан иборат. Деярли барча артериялардаги ўрта пардада силлиқ мушак толалари мавжуд бўлиб, улар томир бўшлиғи атрофида ҳалқасимон жойлашган. Қобиғдаги мушак толалари қисқарганида бўшлиқ ҳам торайди ҳамда томирга оқиб тушаётган қон миқдори озаяди, артерия қобиғи бўшаганида эса бўшлиқ кенгаяди ва томирга қоннинг қуйилиши кўпаяди.

Облитерация эндартериити пайтида артериянинг ички пардаси захаланиб, бунинг натижасида томир бўшлиғи торая боради, кейинчалик бутунлай беркилиб қолади. «Облитерация» деган ном шундан пайдо бўлган. У лотинча бўлиб, битиш маъносини англатади. Томирларда қон ҳаракатининг бузилиши гипоксияга, яъни кислороднинг етишмай қолишига, тўқима алмашувининг бузилишига олиб келади. Бу ҳол касалликнинг келиб чиқишига йўл очади.

Облитерация эндартериити касали билан асосан эркаклар, кўпроқ 50 ёшгача бўлган кишилар оғришади.

Бу касалликнинг пайдо бўлиш сабаблари ҳозирча тўла аниқлангани йўқ. Бироқ, шу нарса маълумки, нерв системаси нормал фаолиятининг, хусусан томир тонуси нерв регуляциясининг бузилиши ҳамда ҳар хил қўзғатувчиларга нисбатан томир қобиқларининг ўта сезгирлиги томирларнинг қисман ёхуд узоқ қисилишига, томир қобиқлари озиқланишининг бузилишга, ички пардаларнинг зарарланишига олиб келади. Томир бўшлиғи орасида кўпинча қон ивитмалари ҳосил бўлади, уни тромблар дейилади.

Медиклар ҳеч рад қилиб бўлмайдиган даражада шу нарсани исбот этганларки, чекиш, узоқ вақт совқотиш, оёқларнинг музлаб қолиши, шикастланиш, яраланиш, бош суякнинг шикастланиши, юқумли касалликлар, овқатда витаминларнинг етишмаслиги эндартериитнинг пайдо бўлишига имкон беради.

Облитерация эндартериити аста-секин, бир неча йил давомида ривожланиб боради. Юқорида баён этилганидек, қон айланишининг кескин бузилиши туфайли томир қобиқларида рўй берган органик ўзгаришлар узоқ вақт мобайнида томирлар спазмасининг пайдо бўлишига, функцияларнинг бузилишига олиб келадики, бунда бутунлай даволаниш зарур бўлиб қолади.

Шу сабабли бир қатор профилактик ва даволаш тадбирларини ўз вақтида ўтказилса, касалликнинг олдини олиш, унинг зўрайиб кетишига йўл қўймаслик мумкин.

Облитерация эндартериитига қарши муваффақиятли курашнинг энг биринчи ва қатъий шарти чекишни ташлашдир. Никотин томирлар спазмасининг рўй беришига сабабчи бўладиган жуда кучли қўзғатувчи модда. Шунинг учун ҳам облитерация эндартериитини кашандалар касали деб аташади. Статистика кўрсатишича, ана шу касаллик билан оғриган ҳар юз кишининг тўқсонтаси кашандадир. Никотин томирларни торайтирувчи заҳарли моддалар ичида биринчи ўринни эгаллайди ва эндартериитнинг келиб чиқишига ёрдамлашади. Дори-дармонлар таъсирини йўққа чиқариш учун кунига 1—2 папирос чекишнинг ўзи кифоя.

НИКОТИН — НЕРВ СИСТЕМАСИНИ ҚЎЗҒАТУВЧИ КУЧЛИ МОДДА ● БИТТА ПАПИРОС ДОРИ-ДАРМОН ТАЪСИРИНИ ЙЎҚҚА ЧИҚАРАДИ ● СИҲАТ-САЛОМАТЛИКНИНГ ТАБИИЙ ҲИМОЯЧИСИ

Спазмалар рўй бериши, қон томирларининг торайишига олиб келадиган, нерв системасини кунли равишда қўзғатадиган факторлардан яна бири совуқдир. Шунинг учун облитерация эндартериити касаллиги билан оғриган беморлар совқотишдан ўзларини эҳтиёт қилишлари зарур.

Муздек сувда чўмилиш ёки оёқни ювиш, зах хонада, совуқ жойда кўпроқ туриб қолиш тавсия этилмайди. Қиш вақтларида иссиқ пойафзал, жун пайпоқ кийиб юриш керак. Эндартериитга чалинган беморлар совуқни айниқса сезадиган ҳамда бошқалар учун хавфли бўлмаган ҳароратда ҳам оёқни совуққа олдирадиган бўладилар.

Оёқлар ҳамиша фақат иссиқ эмас, шу билан бирга тоза ҳам бўлиши керак.

Оёқни шикастланиш, яраланишдан сақлаш жуда муҳим. Ҳатто кичкинагина шикастланиш ҳам нерв, томирларга таъсир этиб, оғриқ пайдо қилиши мумкин. Оғриқ томирлар спазмасининг пайдо бўлишига олиб келади. Бу ҳол фақат шикастланган жойда эмас, ҳатто ундан анча нарида ҳам рўй беради.

Оёққа мослаб тикилган қулай пойафзал кийилгани маъқул. Шундай қилинганда ишқаланиш рўй бермайди, қабариқ ҳосил бўлмайди.

Юриш режимига катта аҳамият бериш зарур. Шошмасдан, бир меёрда, тўхтаб-тўхтаб юриш бу касалликка чалинган одамларга мутлоқ зарарли бўлмай, балки ниҳоятда зарурдир. Ҳаракатнинг алмашиб туриши ва мушакларнинг бўшашуви қон айланишини кучайтиради ҳамда турғун ҳодисалар бўлишига йўл қўймайди. Оғриқ пайдо бўлганида тўхташ ва бироз дам олиш керак. Оғриқни юриб ўтказиб юбориш нотўғри. Уйда дам олиш вақтида, айниқса кечқурунлари оёқларни горизонтал ҳолатда тутиш, бироз юқори қўйиб ҳордиқ чиқариш фойдалидир.

Овқатланиш характери (айниқса атеросклероз билан оғриган касаллар учун) амалий аҳамиятга эга. Мол ёғи ва холестерин: серёғ гўшт ва балиқ, тухум, мия, жигар, икра, сариёғдан тайёрланган овқатларни кўп истеъмол қилишдан бемор ўзини тийиши керак. Ёғнинг бир кеча-кундуздаги дозаси 70—80 граммдан ошмаслиги лозим. Шундан 50—70 проценти мол ёғи ва 50—30 проценти ўсимлик мойи бўлгани маъқул.

Парҳез таомларида сабзавот, мева, сузма, қатиқ кўпроқ бўлгани яхши. Ўсимлик мойларидан кунгабоқар, маккажўхори, пахта, зиғир ёғлари фойдалидир.

Беморнинг овқатида С., Р. витамини ва В группасига кирадиган витаминлар: қора смородина, кўк пиёз, шпинат, карам, маймунжон, лимон, ловия, дуккакли экинлар, сули нони бўлишига алоҳида эътибор бериш лозим.

Ниҳоят, томир касалликлари профилактикасини ўтказишда нерв системасини мустаҳкамлаш, бу системани зарарлантирадиган факторларнинг йўқотилиши биринчи даражали аҳамиятга эга. Шу маънода кишилар ўртасидаги муносабат ролини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Оила, хизмат жойларидаги ўзаро муносабат кўпинча кишининг асаб ҳолатини белгилайди ҳамда бу муносабатлар асаб ҳолатини яхшилашга хизмат қилади ёки асаб системасини қўзғатиб юборади. Академик А. А. Богомолец ёзганидек, бир-биримизга хушмуомалаликни ўрганиш ниҳоятда зарурдир.

Яхшилаб шамоллатилган хонада тиниқиб ухлаш—нерв системасининг табиий ҳимоячисидир. Кечаси очиқ ҳавода сайр қилиш фойдали, ухлаш олдидан ўқиш, телевизор эшиттиришларини кўриш, тўйиб овқатланиш ва чой ичишдан воз кечмоқ керак.

Облитерация эндартериити ҳақида бемор билиши зарур бўлган огоҳлантирувчи тадбирлар ана шулардан иборат.

Даволашнинг махсус методи ҳақидаги масалани врач ҳал қилади.

Н. ЛОБОВА,
медицина фанлари кандидати.

(«Сельская жизнь» газетасидан).

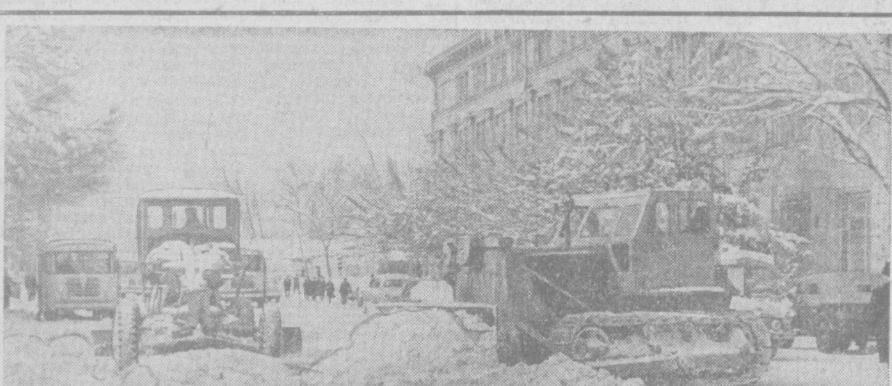

⊙ Қалин ёққан қор Тошкент транспорт ҳаракатига бироз ҳалаллик келтиряпти. Ҳозир кенг проспектларда автогрейдерлар ва бульдозерлар кўча юзидаги қорларни сидириш ва транспорт учун равон йўллар очиш билан банд.

А. Абалян фотоси.

СПОРТ

ПАХТАКОРЧИЛАР УСТОЗИНИНГ ЮБИЛЕЙИ

Яқинда Тошкентдаги марказий шахмат-шашка клубида республикамиз спорт жамоатчилиги «Пахтакор» командасининг тренери Евгений Иванович Елисеевнинг туғилганига 60 йил, меҳнат фаолиятига 40 йил тўлганлигини кенг нишонлади. Юбилярнинг ҳаёт йўли ҳақида унинг ҳамкасби ва дўсти Михаил Иосифович Якушин сўзлаб берди.

«Пахтакор»нинг ҳозирги бошлиғи ва старший тренери Якушин узоқ йиллар мобайнида Елисеев билан биргаликда футбол ўйнаган, биргаликда ёш спортчиларга устозлик қилишган. Мана ҳозир ҳам улар ўзбек футболчиларини ҳамкорликда мусобақаларга тайёрламоқдалар.

Юбилей кечасида сўзлаган физкультура ва спорт ишлари бўйича республика комитетининг раиси Э. Аминов ҳамда Ў. Бектемиров (Ўзсовпроф), Н. Жалолов (область физкультура ва спорт комитети), Л. Свердлов (марказий «Пахтакор» стадиони), Л. Мақсудов («Пахтакор» тренери) ва «Пахтакор» командаси комсомол ташкилотининг секретари Б. Иброҳимов юбилярни самимий табрикладилар. Ўртоқ Елисеевга СССР да хизмат кўрсатган тренер унвони берилди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 10.00 — Шанба, нонуштадан сўнг, 10.40 — Соғлом танда—соғ ақл «Ешлик» студияси) 11.10—Ақл, эрк, меҳнат ва Лаутер (телефильм).

12.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — Кўрсатишлар программаси, 17.00 —Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 17.10 — Қувноқ минутлар (болалар учун), 17.45 — Бу ерда ҳеч қандай дори-дармонлар ёрдам бермайди (болалар учун кинофильм), 18.00 — Интернационал дўстлик клуби («Ешлик» студияси), 19.00 — Телеянгиликлар, 19.15 — Ер, севги, орзу (кинофильм), 19.40 — Халқ талантлари, 20.25 — Кўрсатишлар программаси.

20.30 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

15.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.30 — Шанба, нонуштадан сўнг (эрталабки программа такрорланади), 21.10 — Концерт, 21.45 — Яшил арава (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.30 дан — Душанба телестудиясининг кўрсатишлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 11/I да Жизель (кундуз), Травиата (кечқурун), 12/I да Корсар (кундуз), Дилором (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/I да Бой ила хизматчи, 12/I да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/I да Махтумқули, 12/I да Ўғил уйлантириш.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Москва цирки артистларининг гастроллари. Томошалар кундуз 12, 3 ва кеч 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Матч-реванш (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да), Жонсиз фасл (кундуз ва кечқурун) — САНЪАТ САРОЙИ.

Канадалик киши — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Улар ёнма-ён яшайдилар (эрталаб соат 11-45 минут ва кеч 10 да), Трембита (кундуз ва кечқурун), — «ЧАЙКА».

Тонгги қўнғироқлар (эрталаб соат 11-40, кундуз 3-20 ва кеч 6-40 минутда), Жаннатдан қувилган (кундуз 1 ярим, 5 ва кеч 8-20 минутда) — НАВОИЙ номли.

Портфелли шайтон— «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Портдаги воқеа — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАССАЖИРЛАР ТАШИШ АВТОМОБИЛЬ ТРЕСТИ
шаҳар чеккаларига қатнайдиган автобусларнинг номерлари
1969 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН
бошлаб янгиланганлигини маълум қилади:

маршрутлар	маршрут номерлари эскиси	маршрут номерлари янгиси
Олой бозори — ТашГРЭС	2	101
Вокзал — Р. Т. С.	17	102
Беруний майдони — «XX партсъезд» колхози	33	103
Келес автостанцияси — Минераль суви	44	104
Келес автостанцияси — Хасанбой	45	105
Келес автостанцияси — Келес	60	106
Келес автостанцияси — Черняевка	61	107
Келес автостанцияси — Чорвачилик институти	62	108
Келес автостанцияси — Навоий номли колхоз	63	109
Октябрь бозори — «Бўзсув» совхози	64	110
Октябрь бозори — «Назарбек» совхози	65	111
Олой бозори — «ЎзССР 40 йиллиги» колхози	67	112
Октябрь бозори — «Дамачи»	68	113
4-жилгородок — Жамбул с/с	70	114
Келес автостанцияси — «Ленин йўли» колхози	71	115
Келес автостанцияси — Сариоғоч	72	422
Келес автостанцияси — Абай	73	423
Келес автостанцияси — «Ўзбекистон» колхози	75	116
Олой бозори— «Коммунизм» колхози	78	117
Октябрь бозори — «Москва» совхози	79	118
Гвардейская кўчаси — 17-шаҳар касалхонаси	80	119
Келес автостанцияси — «Еш Ленинчи»	81	120
Келес автостанцияси — «Келес» совхози	82	121
Беруний номли майдон— «XIX партсъезд» колхози.	83	122
Келес автостанцияси — «Тошкент» совхозининг 2-бўлими	85	124
Апанасенко кўчаси — «Политотдел» колхози	87	125.

ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙНИНГ ТРАНСПОРТ БОШҚАРМАСИГА

автобазанинг ишлаб чиқариш-техника бўлими бошлиғи ва бош инженерлари, 3-4-5 разрядли авторемонтчилар, шофёрлар, бош бухгалтерлар, катта бухгалтерлар ва бухгалтерлар

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланади.

Оилалилар, транспорт бошқармаси билан тузилган шартнома асосида қурилиш поездларидан ўтказилган кишиларга 3 ойлик муддатда квартира берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 22-уй, кадрлар бўлими (1, 4, 6, 8-троллейбуслар, 7, 8, 11-трамвайлар, 11, 14, 28-атобусларнинг «Облисполком» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПРОФЕССИОНАЛ ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИНИНГ МАРКАЗЛАШТИРИЛГАН БУХГАЛТЕРИЯСИГА

бош бухгалтер ва иқтисодчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 7-уй, 1-қават (4, 41, 50, 69-автобусларнинг «Революция ҳиёбони» бекати). Телефон В-3-06-81.

«ТАШКЕНТКАБЕЛЬ» ЗАВОДИ

Чет эл ва Иттифоқда чиқарилган IV ва ундан юқори нусхадаги КАБЕЛЬ ИДИШЛАРИ (ғалтаклар)ни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳамма ташкилот ва корхоналардан идишларни топшириш сўралади.

Идишлар ҳар куни қабул қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри

Р. 02536. ИНДЕКС — 6469. Б—2163.